

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ
Електротехнічний факультет
Кафедра перекладу

Н.О. Москаленко

ТЕОРІЯ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ: УМОВИ УСПІШНОГО ДИСКУРСУ

Методичні матеріали до семінарських занять
для здобувачів ступеня магістра освітньо-професійної програми
«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
зі спеціальності 035 Філологія

Дніпро
НТУ «ДП»
2024

Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу [Електронний ресурс]: матеріали до семінарських занять для здобувачів ступеня магістра освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» зі спеціальності 035 Філологія / уклад. Н.О. Москаленко ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2024. – 32с.

Розробник:

Наталія Олександрівна Москаленко, доцент, канд. філол. наук, доцент кафедри перекладу НТУ «Дніпровська політехніка».

Затверджено науково-методичною комісією зі спеціальності 035 Філологія (протокол № 6 від 23.05.2024) за поданням кафедри перекладу (протокол № 9 від 23.05.2024).

Уміщено матеріали до семінарських занять, список використаної та рекомендованої літератури.

Орієнтовано на активізацію навчальної діяльності здобувачів ступеня магістра спеціальності 035 Філологія та закріплення знань у засвоєнні дисципліни «Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу».

Відповідальний за випуск завідувач кафедри перекладу Т. М. Висоцька, канд. філол. наук, доц.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	Помилка! Закладку не визначено.
СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ	5
Тема 1. Предмет і завдання комунікативної лінгвістики	5
Тема 2. Мовленнєвий акт і комунікативний акт. Класифікація мовленнєвих актів.....	6
Тема 3. Код у структурі комунікативного акту.....	8
Тема 4. Адресант і адресат у структурі комунікативного акту	10
Тема 5. Комунікативний кодекс. Принцип Кооперації. Принцип увічливості.	12
Тема 6. Дискурс-аналіз Геттісберзької промови А.Лінкольна	13
Тема 7. Дискурс-аналіз промови Мартина Лютера Кінга «I Have a Dream» ...	15
Тема 8. Дискурс-аналіз промови Роберта Оппенгеймера «Виступ перед Асоціацією вчених Лос-Аламоса».....	20
Тема 9. Дискурс-аналіз промови Джона Кеннеді "Ich bin ein Berliner"	24
Тема 10. Дискурс-аналіз промови Емми Уотсон «He for She».....	26
Список використаної та рекомендованої літератури	30

ВСТУП

Мета дисципліни «Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу» - виявити вплив суб'єктивного (людського) чинника на рівні мови та аспекти її функціонування; поглибити знання студентів у царині теорії та методології діяльній лінгвістики, ознайомити студентів із прикладною сферою лінгвістичного знання; показати комунікативні, інформаційні, естетичні та інші можливості мови; ознайомити студентів з теоретичними основами теорії мовленнєвої діяльності; навчити студентів так висловлювати свою думку (намір), щоб висловлювання було грамотним; доречним у даній ситуації; відповідало традиції соціуму; було зрозумілим слухачам і правильно сприйнятим ними.

Завдання курсу:

- поглибити знання здобувачів вищої освіти про стилістичну організацію тексту, типи стилістичних прийомів та засоби виразності;
- навчити співвідносити усі мовні рівні твору та рівні його потенційної інтерпретації;
- навчити виконувати лінгво-стилістичний аналіз тексту.

Результати навчання:

- знати:
 - основні терміни та поняття лінгвістичного та стилістичного аналізу тексту;
 - засоби стилістичної виразності;
 - методика та алгоритм комплексного філологічного аналізу художнього тексту;
 - типові моделі та кліше, які демонструють функціонально- стильові особливості сучасної англійської мови;
- уміти визначати у контекстах стилістичні прийоми різних рівнів та типів;
- встановлювати співвідношення мовних рівнів та засобів стилістичної виразності;

стилістичного прийому зокрема та групи прийомів взагалі;

- аналізувати мотиви, ідеї та імплікації контекстів відносно тих стилістичних прийомів, що визначають їх призначення;
- розкривати стилістичний потенціал кожного елемента контекста залежно від стилістичного навантаження;
- вживати засоби виразності, стилістичні прийоми в межах функціональних комунікативних ситуацій та відповідних реєстрів з відображенням жанрових характеристик англійського дискурсу;
- здійснювати філологічний аналіз текстів;
- висловлювати власну точку зору та аргументовано її доводити.

-

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Предмет і завдання комунікативної лінгвістики

Вправа 1.

Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.) випишіть у робочий зошит тлумачення слів спілкування, комунікація, мовлення, мовець, адресант, адресат.

Вправа 2.

Заповніть таблицю. Типи і види спілкування

Критерії визначення	Типології спілкування
За участю / неучастю мовного коду	
За формою реалізації засобів мовного коду	
За темою спілкування	
За метою спілкування	
За ступенем контрольованості	
За мірою офіційності	
За кількістю співрозмовників	
За соціальними чинниками	
За формою спілкування	
За свободою вибору партнера	
За тривалістю	

Вправа 3. Усно поясніть: а) причини виникнення пліток; б) чому негативна інформація дуже швидко поширюється; в) в чому причина ефекту «зіпсованого

телефону»; г) чому нові ідеї, як правило, спочатку не сприймаються; д) чому глядачі у великому залі можуть сміятися над сумнівними жартами, а в невеликому товаристві – не завжди; е) чому люди більшу увагу приділяють обговоренню дрібниць, ніж якихось важливих проблем.

Питання для самоперевірки

1. В чому полягають особливості теорії мовної комунікації? Які базові поняття ТМК?
2. Яке прикладне значення цієї науки? Охарактеризуйте зв'язки ТМК з іншими науками.
3. Якою є роль курсу ОТМК в підготовці вчителів-словесників?
4. Які співвідношення існують між поняттями «спілкування» і «комунікація»? Яке з них є більш загальним?
5. Які ще теорії і моделі комунікації вам відомі (з літератури, із Інтернету, з інших джерел)?
6. Якою є роль комунікації в суспільстві? Сформулюйте найважливіші особливості сучасного спілкування.
7. Чому спілкування вважають різновидом діяльності?

Тема 2. Мовленнєвий акт і комунікативний акт. Класифікація мовленнєвих актів

Вправа 1.

Вкажіть перформативні висловлювання, обґрунтуйте свій вибір: *Бажасмо Вам лише одних щасливих днів у новому році!*

Завтра я тобі покажу!

Я, Петренко Ніна Миколаївна, доручаю Корнієнко Ользі Іванівні одержати мою зарплату за січень 2006 року.

Я постійно повторюю тобі одне й те ж.

Я тобі співчую.

Обіцяю більше Вас не турбувати! Зачини двері!

Вправа 2.

Проаналізуйте подані висловлювання як мовленнєві акти. В які класи МА за Дж. Сьорлем і Г.Г. Почепцовим входять ці висловлювання?

Київ – столиця України.

Я обов'язково принесу завтра цю книгу.

Тютюнопаління небезпечно для Вашого здоров'я.

Тут я посаджу троянди.

Сьогодні на вечірку ти не підеш.

Вчора спізнився потяг.

Я заповідаю цей годинник своєму братові.

Вітаю тебе з днем народження!

Можеш на мене розраховувати.

Тільки спробуй не виконати домашнє завдання!

Вас граф до мене прислав?

Вправа 3.

Користуючись тлумачними словниками, випишіть значення слів *значення* і *смысл*.

Вправа 4.

Визначте пресупозиції й імплікатури наступних КА:

– *А де зараз Ганна Петрівна?*

– *Живе десь на Донбасі.*

– *А як можна зв'язатися з нею?*

– *Старший син Ганни Петрівни навчається у „Львівській політехніці”.*

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення мовленнєвого акту (далі – МА). Хто запропонував цей термін і типологію МА?

2. Чи збігаються поняття «речення» (як одиниця синтаксису) і МА (як мінімальна одиниця комунікації)? Свою думку обґрунтуйте.

3. Чому МА називають трирівневим утворенням?

4. Прокоментуйте висловлювання: «Розуміння МА передбачає правильну інтерпретацію його ілокутивної сили».

5. Які переваги і недоліки теорії МА? Назвіть інші одиниці комунікації.

6. Які висловлювання називаються перформативними? Якого граматичного значення повинні набути дієслова, щоб стати перформативними?

7. В чому відмінність перформативних висловлювань від неперформативних?

8. Дайте визначення мовленнєвого акту і мовленнєвого жанру. В чому відмінність між мовленнєвими актами й мовленнєвими жанрами?

9. На основі яких критеріїв Дж. Сьорль класифікує мовленнєві акти? Назвіть види МА.

Тема 3. Код у структурі комунікативного акту

Вправа 1.

Визначте смисл непрямого МА-репліки.

1) – *Купи у мене жеребця, а тобі я дам мертвих душ на додачу. – Нащо мені жеребець?*

2) – *Чи можу я вам допомогти? – А чому не можете?*

3) – *Куди ти йдеш? – Мамо, мені вже тридцять років.*

4) – *Васю, ти виконав домашнє завдання? – У мене вчора боліла голова.*

Вправа 2.

Проаналізуйте діалог фраз за фразою. Визначте, прямий чи непрямий кожен з МА. Якщо непрямий – визначте його локутивно-пропозиційний смисл, ілокутивну силу та очікуваний перлокутивний ефект. Чому співрозмовники не зрозуміли один одного? Як, на вашу думку, мовець не розуміє непрямого запитання співрозмовника чи робить вигляд, що не розуміє? Як мусить вчинити співрозмовник, щоб досягти успіху?

*ТРОЯЧКА**

Ось підходить нещодавно один:

- Слухай, ти не міг би позичити троячку?*
- Міг би, – кажу. І йду своєю дорогою. – Куди ти? – питає.*
- У магазин, – відповідаю.*
- Мені троячка потрібна, – говорить.*
- Мені теж, – говорю.*
- Так ти не можеш позичити, чи що? – питає.*
- Можу, – кажу.*
- Так що ж не позичаєш? – питає.*
- Так ти ж не просиш! – відповідаю.*
- Як не прошу? Прошу, – каже.*
- Тільки хочу бути ввічливим.*
- А навіть не привітався, – кажу.*
- Ну, здрастуй, – говорить.*
- Немає у тебе грошей, чи що?*
- Здрастуй, – говорю.*
- Є гроші.*
- Так не міг би ти позичити троячку? – питає.*
- Міг би, відповідаю. І йду своєю дорогою.*

Тут він раптом як закричить!

– Вдавися ти, – кричить, – своєю троячкою!

Дуже дивна людина

Вправа 3.

За допомогою різних вербальних і невербальних засобів висловіть прямо і непрямо такі наміри: а) побажання, щоб вас пригостили морозивом; б) прохання допомогти підготуватися до заліку; в) нагадування черговим, щоб вони прибрали у класі.

Питання для самоперевірки

1. Які види невербальних засобів передачі інформації ви знаєте?
2. Поясніть смисл висловлювання „Багато з непрямих актів знаходяться на

шляху до конвенціоналізації.

3. Як відбувається декодування інформації в непрямих МА?

4. Назвіть показники ілюктивної сили у непрямих МА. Доведіть, що тут ілюктивна сила виражена імпліцитно.

Тема 4. Адресант і адресат у структурі комунікативного акту

Вправа 1.

Проаналізуйте наведені діалоги. Визначте, в якому випадку комунікативний акт не досягає мети. Визначте комунікативні позиції співрозмовників та причини комунікативних невдач. Чи можна вважати обидві стратегії провальними? Якщо так, то за яких умов?

Запропонуйте свій варіант вирішення проблеми.

1) *Екскурсовод – метрдотелю: – Чому столи до цього часу не накриті? Туристи ж чекати не можуть, ви розумієте? – Будете кричати, накриємо в останню чергу!*

2) *Екскурсовод – метрдотелю: – Іване Івановичу, група скандальна, а столи ще не накриті! Уся надія на вас! – Добре, я віддам розпорядження.*

Вправа 2.

Визначте соціальні й комунікативні ролі дружини й чоловіка, їхні комунікативні позиції. Визначте стратегії мовця й адресата, хто з них припускається помилок і яких саме? Одержані результати впишіть в таблицю.

	Дружина	Чоловік	Мовні сигнали
Статусні ролі			
Позиційні ролі			
Комунікативні ролі			
Комунікативні позиції			

Комуникативні стратегії і тактики			
---	--	--	--

Дзвоник

Дружина була сама вдома, і з нею трапилося кілька нещасть: зіпсувала плаття, розбила блюдо, а також в емоційному роздратуванні вдарила сковорідкою по голові дідка, який прийшов у будинок, – релігійного місіонера, що настирливо пропонував пожертвувати гроші на його секту. Дідок упав, і довелося викликати «швидку допомогу». Дружина в стані стресу хапає слухавку і телефонує чоловікові на роботу. – Ой, який жах, любий, я ж тільки хотіла його відвадити, а він впав як підкошений, приїхала «швидка допомога», я прямо не знаю, найкраще плаття пропало, улюблене блюдо розбилося, хоча б не все разом, я б впоралася, а так можна збожеволіти, господи, що мені робити?

Це раптове повідомлення напевно застане вашого чоловіка в одній з двох ситуацій.

Можливо, у нього нарада... З іншого боку, він може спокійно сидіти за своїм столом у кабінеті. У першому випадку його відповідь прозвучить так само відчайдушно, як ваш заклик на допомогу: – Так ради всього святого у мене засідання я й так ледве тримаюся бувають же у людей безглузді ідеї о боже мій а ти тут зі своїм улюбленим блюдом, будь розумницею прийми аспіринчику я приїду раніше якщо вирвуся бувай.

А в іншому випадку він буде абсолютно й обурливо спокійний: – Тобі не здається, люба, що краще було б пояснити мені у двох словах, чого ти від мене хочеш? Давай я зателефоную тобі хвилин за десять, а ти поки подумай, як я можу допомогти. Повісь слухавку, радість моя, і заспокойся. А потім скажеш мені, що треба зробити. Ну, бувай.

Питання для самоперевірки

1. Які аспекти спілкування визначають соціальні ролі його учасників?
2. Як співвідносяться поняття «комунікативна роль» і «комунікативна позиція»?
3. Як співвідносяться комунікативна стратегія і комунікативна тактика?
4. Які складники комунікативної стратегії?
5. Які складники комунікативної тактики?
6. Які основні причини комунікативних невдач (девіацій)?

Тема 5. Комунікативний кодекс. Принцип Кооперації. Принцип увічливості.

Вправа 1 .

Визначте причини комунікативних невдач у поданих діалогах:

- 1) – *А коли прийдуть паркетники? – Спитай мене про щось простіше.*
- 2) – *Вона має рацію, що не йде заміж за цього нікчому. – Вона сама про це казала?*
- 3) – *Чи можу я поговорити з директором? – Ні, він ще обідає.*
- 4) – *Чи можу я поговорити з директором? – Я не знаю, де він. Можливо, Ви залишите свій телефон, і я передам, щоб він зателефонував Вам?*
- 5) – *Чи можу я поговорити з директором? – Він, мабуть, п'є каву. Я передам йому, щоб зателефонував Вам.*
- 6) – *Чи можу я поговорити з директором? – У нього великі проблеми з клієнтом. Можливо, йому щось передати?*
- 7) – *Чи можу я поговорити з директором? – Він пішов до лікаря.*

Вправа 2 .

Доберіть до кожної максими принципу кооперації на підтвердження її справедливості по 2-3 прислів'я (приказки)чи афоризми.

Вправа 3. Охарактеризуйте діалог з погляду дотримання максимум принципу

ввічливості та комунікативних позицій співрозмовників.

Марися: Не губіть мене, не топіть мене – я у вас одна!

Не віддавайте мене заміж за того жениха, що приїде з города, я його не люблю, я за нього не хочу...

Мартин: Як?! За благородного чоловіка не хочеш? За кого ж тебе тоді віддять?

Марися: Віддайте мене за Миколу.

Мартин: Світ навиворіт. Панночці – мужика забажалось! Не смій мені про це й заїкатися!

Марися: Я люблю Миколу, і він мене любить, ми будемо щасливі...

Мартин: Що то за слово таке – любить? Кажі мені, що то за слово таке? Га? Що воно означає: чина чи дворянство?

Марися: Я не вмію розказати... Я ...

Мартин: Видумки! Витребеньки! Баб'ячі химерики! Чина, дворянство треба любить, а другої любові немає на світі! (За І. Карпенко-Карим)

Питання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте найважливіші складники комунікативного кодексу.
2. Визначте різницю між поняттями «принципи», «правила», максими», «конвенції» спілкування.
3. У чому суть принципу кооперації? Назвіть основні максими і постулати цього принципу.
4. Чому принцип увічливості (етикетності) є необхідною передумовою для комунікативного співробітництва?
5. Яким чином можна долати конфлікти серед максимум увічливості?

Тема 6. Дискурс-аналіз Геттисберзької промови А.Лінкольна

Аналізуючи промову, заповніть таблиці

1. Способи мовленнєвого втілення комунікативної ситуації

Дейксис	Пресупозиція	Експліцитна інформація

2. Мовленнєві способи актуалізації уваги реципієнтів

Лексичні	Семантичні	Синтаксичні

3. Риторичні засоби увиразнення та їхні імпліцитні значення

Повтори	Метафори	Порівняння	Епітети

4. Модальні опозиції

Що стверджується	Що заперечується

5. Ключові тези промови

Імпліцитні	Експліцитні

Геттісберзька промова (англ. Gettysburg Address) – промова, виголошена 19 листопада 1863 року шістнадцятим Президентом США Авраамом Лінкольном. Ця промова є однією з найвідоміших промов в історії США. Виголошена на церемонії відкриття Національного кладовища в Геттісберзі, де 1–3 липня 1863 року відбулась найбільш кровопролитна битва Громадянської війни в США.

Цю промову вважають політичним заповітом Лінкольна. У ній він звернувся до принципу рівності, проголошеного Декларацією незалежності США. У промові відсутні заклики до боротьби, до сторін, що беруть участь у війні.

Промова складається з 10 речень і поділяється на три частини. У 1-й частині Лінкольтн коротко згадує про причини створення американської держави. У 2-й частині він говорить про випробування держави на цей час. У 3-й частині Лінкольтн змальовує майбутнє, каже про необхідність взаємин між

народом і урядом для розвитку держави.

1. "Four score and seven years ago our fathers brought forth on this continent a new nation, conceived in liberty, and dedicated to the proposition that all men are created equal. 2. "Now we are engaged in a great civil war, testing whether that nation, or any nation so conceived and so dedicated, can long endure.

3. We are met on a great battlefield of that war.

4. We have come to dedicate a portion of that field as a final resting place for those who here gave their lives that that nation might live.

5. It is altogether fitting and proper that we should do this.

6. "But in a larger sense we cannot dedicate, we cannot consecrate, we cannot hallow this ground

7. The brave men, living and dead, who struggled here have consecrated it, far above our poor power to add or detract.

8. The world will little note, nor long remember, what we say here, but it can never forget what they did here.

9. It is for us the living, rather, to be dedicated here to the unfinished work which they who fought here have thus far so nobly advanced.

10. It is rather for us to be here dedicated to the great task remaining before us, that from these honored dead we take increased devotion to that cause for which they gave the last full measure of devotion, that we here highly resolve that these dead shall not have died in vain, that this nation, under God, shall have a new birth of freedom, and that government of the people, by the people, for the people, shall not perish from the earth."

Тема 7. Дискурс-аналіз промови Мартіна Лютера Кінга «I Have a Dream»

Аналізуючи промову, заповніть таблиці:

1. Мовленнєві способи самопрезентації мовця

Емоційний стан	Світоглядні переконання	Ставлення до реципієнтів

2. Передумови організації промови, імпліковані у вербальних засобах

різних мовних рівнів

ідеологічні	культурні	політичні,

3. Риторичні засоби впливу

повтори	метафори	епітети

4. Лексико семантичні поля , що оточують особові займенники МИ та Я

МИ	Я

5. Найчастотніші лексеми

іменники	прикметники	дієслова	прислівники	займенники

«Я маю мрію» (англ. «I have a dream») — назва найвідомішої публічної промови американського проповідника Мартіна Лютера Кінга 28 серпня 1963 року, в якій він закликав покласти край расизму у Сполучених Штатах Америки. Монолог проголошено перед 250-тисячною аудиторією прихильників під час Маршу на Вашингтон за робочі місця й свободу зі сходів Меморіалу Лінкольна. Виступ став визначальним та переломним моментом в історії Американського руху за громадянські права 1955–1968 років. Американське товариство ораторського мистецтва визнало промову найкращою та найвідомішою у ХХ столітті.

I Have a Dream by Martin Luther King, Jr. August 28, 1963

I am happy to join with you today in what will go down in history as the greatest demonstration for freedom in the history of our nation.

Five score years ago, a great American, in whose symbolic shadow we stand today, signed the Emancipation Proclamation. This momentous decree came as a great beacon light of hope to millions of Negro slaves who had been seared in the flames of withering injustice. It came as a joyous daybreak to end the long night of their captivity.

But **one hundred years later**, the Negro still is not free. **One hundred years later**, the life of the Negro is still sadly crippled by the manacles of segregation and the chains of discrimination. **One hundred years later**, the Negro lives on a lonely island of poverty in the midst of a vast ocean of material prosperity. **One hundred**

years later, the Negro is still languished in the corners of American society and finds himself an exile in his own land.

And so we've come here today to dramatize a shameful condition.

In a sense we've come to our nation's capital to cash a check. When the architects of our republic wrote the magnificent words of the Constitution and the Declaration of Independence, they were signing a promissory note to which every American was to fall heir. This note was a promise that all men, yes, black men as well as white men, would be guaranteed the "Unalienable Rights" of "Life, Liberty and the pursuit of Happiness." It is obvious today that America has defaulted on this promissory note, insofar as her citizens of color are concerned. Instead of honoring this sacred obligation, America has given the Negro people a bad check, a check which has come back marked "insufficient funds."

But **we refuse to believe** that the bank of justice is bankrupt. **We refuse to believe** that there are insufficient funds in the great vaults of opportunity of this nation. And so, **we've come** to cash this check, a check that will give us upon demand the riches of freedom and the security of justice.

We have also come to this hallowed spot to remind America of the fierce urgency of Now. This is no time to engage in the luxury of cooling off or to take the tranquilizing drug of gradualism.

Now is the time to make real the promises of democracy.

Now is the time to rise from the dark and desolate valley of segregation to the sunlit path of racial justice. **Now is the time** to lift our nation from the quick sands of racial injustice to the solid rock of brotherhood. **Now is the time** to make justice a reality for all of God's children.

It would be fatal for the nation to overlook the urgency of the moment. This sweltering summer of the Negro's legitimate discontent will not pass until there is an invigorating autumn of freedom and equality.

Nineteen sixty-three is not an end, but a beginning. And those who hope that the Negro needed to blow off steam and will now be content will have a rude awakening if the nation returns to business as usual. And there will be neither rest nor tranquility

in America until the Negro is granted his citizenship rights. The whirlwinds of revolt will continue to shake the foundations of our nation until the bright day of justice emerges.

But there is something that I must say to my people, who stand on the warm threshold which leads into the palace of justice: In the process of gaining our rightful place, we must not be guilty of wrongful deeds. Let us not seek to satisfy our thirst for freedom by drinking from the cup of bitterness and hatred.

We must forever conduct our struggle on the high plane of dignity and discipline. **We must not allow** our creative protest to degenerate into physical violence. Again and again, **we must rise** to the majestic heights of meeting physical force with soul force.

The marvelous new militancy which has engulfed the Negro community must not lead us to a distrust of all white people, for many of our white brothers, as evidenced by their presence here today, have come to realize that their destiny is tied up with our destiny. And they have come to realize that their freedom is inextricably bound to our freedom.

We cannot walk alone.

And as we walk, we must make the pledge that we shall always march ahead.

We cannot turn back.

There are those who are asking the devotees of civil rights, "When will you be satisfied?" **We can never be satisfied** as long as the Negro is the victim of the unspeakable horrors of police brutality. **We can never be satisfied** as long as our bodies, heavy with the fatigue of travel, cannot gain lodging in the motels of the highways and the hotels of the cities. **We cannot be satisfied** as long as the negro's basic mobility is from a smaller ghetto to a larger one. **We can never be satisfied** as long as our children are stripped of their selfhood and robbed of their dignity by a sign stating: "For Whites Only." **We cannot be satisfied** as long as a Negro in Mississippi cannot vote and a Negro in New York believes he has nothing for which to vote. No, no, **we are not satisfied, and we will not be satisfied until** "justice rolls down like waters, and righteousness like a mighty stream."

I am not unmindful that some of you have come here out of great trials and tribulations. Some of you have come fresh from narrow jail cells.

And some of you have come from areas where your quest - quest for freedom left you battered by the storms of persecution and staggered by the winds of police brutality. You have been the veterans of creative suffering.

Continue to work with the faith that unearned suffering is redemptive. **Go back** to Mississippi, **go back** to Alabama, **go back** to South Carolina, **go back** to Georgia, **go back** to Louisiana, **go back** to the slums and ghettos of our northern cities, knowing that somehow this situation can and will be changed.

Let us not wallow in the valley of despair, I say to you today, my friends. And so even though we face the difficulties of today and tomorrow, **I still have a dream.** It is a dream deeply rooted in the American dream.

I have a dream that one day this nation will rise up and live out the true meaning of its creed: "We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal."

I have a dream that one day on the red hills of Georgia, the sons of former slaves and the sons of former slave owners will be able to sit down together at the table of brotherhood.

I have a dream that one day even the state of Mississippi, a state sweltering with the heat of injustice, sweltering with the heat of oppression, will be transformed into an oasis of freedom and justice.

I have a dream that my four little children will one day live in a nation where they will not be judged by the color of their skin but by the content of their character.

I have a dream today!

I have a dream that one day, down in Alabama, with its vicious racists, with its governor having his lips dripping with the words of "interposition" and "nullification" - one day right there in Alabama little black boys and black girls will be able to join hands with little white boys and white girls as sisters and brothers.

I have a dream today!

I have a dream that one day every valley shall be exalted, and every hill and mountain shall be made low, the rough places will be made plain, and the crooked

places will be made straight; "and the glory of the Lord shall be revealed and all flesh shall see it together."

This is our hope, and this is the faith that I go back to the South with.

With this faith, we will be able to hew out of the mountain of despair a stone of hope. **With this faith, we will be able** to transform the jangling discords of our nation into a beautiful symphony of brotherhood. **With this faith, we will be able to work together, to pray together, to struggle together, to go to jail together, to stand up for freedom together**, knowing that we will be free one day.

And **this will be the day - this will be the day** when all of God's children will be able to sing with new meaning:

My country 'tis of thee, sweet land of liberty, of thee I sing. Land where my fathers died, land of the Pilgrim's pride. From every mountainside, let freedom ring! And if America is to be a great nation, this must become true. And so let freedom ring from the prodigious hill-tops of New Hampshire.

Let freedom ring from the mighty mountains of New York.

Let freedom ring from the heightening Alleghenies of Pennsylvania.

Let freedom ring from the snow-capped Rockies of Colorado.

Let freedom ring from the curvaceous slopes of California.

But not only that: Let freedom ring from Stone Mountain of Georgia.

Let freedom ring from Lookout Mountain of Tennessee.

Let freedom ring from every hill and molehill of Mississippi.

From every mountainside, let freedom ring.

And when this happens, when we allow freedom to ring, when we let it ring **from every village** and every hamlet, **from every state** and every city, we will be able to speed up that day when all of God's children, black men and white men, Jews and Gentiles, Protestants and Catholics, will be able to join hands and sing in the words of the old Negro spiritual: **Free at last! Free at last!**

Thank God Almighty, **we are free at last!**

Тема 8. Дискурс-аналіз промови Роберта Оппенгеймера «Виступ перед

Асоціацією вчених Лос-Аламоса»

Аналізуючи промову, заповніть таблиці

1. Які елементи реципієнт має декодувати як

Ідеологічні настанови	Моральні настанови	Політичні настанови

2. Елементи щодо особливостей ментальної моделі адресата

Ціннісні орієнтації	Уявлення про навколишній світ	Мотиви та стимули до промови

3. Найчастотніші лексеми

іменники	прикметники	дієслова	прислівники	займенники

Speech to the Association of Los Alamos Scientists

J. Robert Oppenheimer

Los Alamos, New Mexico

November 2, 1945

1. I am grateful to the Executive Committee for this chance to talk to you. I should like to talk tonight -- as a fellow scientist, and at least as a fellow worrier about the fix we are in. ...

2. In considering what the situation of science is, it may be helpful to think a little of what people said and felt of their motives in coming into this job. ...

3. There was in the first place the great concern that our enemy might develop these weapons before we did, and the feeling -- at least, in the early days, the very strong feeling -- that without atomic weapons it might be very difficult, it might be an impossible, it might be an incredibly long thing to win the war.

4. These things wore off a little as it became clear that the war would be won in any case.

5. Some people, I think, were motivated by curiosity, and rightly so; and

some by a sense of adventure, and rightly so.

6. Others had more political arguments and said, "Well, we know that atomic weapons are in principle possible, and it is not right that the threat of their unrealized possibility should hang over the world. It is right that the world should know what can be done in their field and deal with it." ...

7. And there was finally, and I think rightly, the feeling that there was probably no place in the world where the development of atomic weapons would have a better chance of leading to a reasonable solution, and a smaller chance of leading to disaster, than within the United States. I believe all these things that people said are true, and I think I said them all myself at one time or another.

8. But when you come right down to it the reason that we did this job is because it was an organic necessity. ...

9. If you are a scientist you believe that it is good to find out how the world works; that it is good to find out what the realities are; that it is good to turn over to mankind at large the greatest possible power to control the world and to deal with it according to its lights and its values.

10. It is not possible to be a scientist unless you believe that it is good to learn. It is not good to be a scientist, and it is not possible, unless you think that it is of the highest value to share your knowledge, to share it with anyone who is interested.

11. It is not possible to be a scientist unless you believe that the knowledge of the world, and the power which this gives, is a thing which is of intrinsic value to humanity, and that you are using it to help in the spread of knowledge, and are willing to take the consequences.

12. I think it is true to say that atomic weapons are a peril which affect everyone in the world, and in that sense a completely common problem, as common a problem as it was for the Allies to defeat the Nazis.

13. I think that in order to handle this common problem there must be a complete sense of community responsibility. I do not think that one may expect that people will contribute to the solution of the problem until they are aware of their ability to take part in the solution.

14. I think that it is a field in which the implementation of such a common responsibility has certain decisive advantages. It is a new field, in which the position of vested interests in various parts of the world is very much less serious than in others.

15. It is serious in this country, and that is one of our problems. It is a new field, in which the role of science has been so great that it is to my mind hardly thinkable that the international traditions of science, and the fraternity of scientists, should not play a constructive part.

16. It is a new field, in which just the novelty and the special characteristics of the technical operations should enable one to establish a community of interest which might almost be regarded as a pilot plant for a new type of international collaboration.

17. I speak of it as a pilot plant because it is quite clear that the control of atomic weapons cannot be in itself the unique end of such operation. The only unique end can be a world that is united, and a world in which war will not occur.

18. Now, this is not an easy thing, and the point I want to make, the one point I want to hammer home, is what an enormous change in spirit is involved.

19. There are things which we hold very dear, and I think rightly hold very dear; I would say that the word democracy perhaps stood for some of them as well as any other word.

20. There are many parts of the world in which there is no democracy. There are other things which we hold dear, and which we rightly should.

21. And when I speak of a new spirit in international affairs I mean that even to these deepest of things which we cherish, and for which Americans have been willing to die -- and certainly most of us would be willing to die -- even in these deepest things, we realize that there is something more profound than that; namely, the common bond with other men everywhere. ...

22. ... we are not only scientists; we are men, too. We cannot forget our dependence on our fellow men. ...

These are the strongest bonds in the world, stronger than those even that bind us to one another, these are the deepest bonds -- that bind us to our fellow men.

Тема 9. Дискурс-аналіз промови Джона Кеннеді "Ich bin ein Berliner"

Аналізуючи промову, заповніть таблиці

1. Способи мовленнєвого втілення комунікативної ситуації

Дейксис	Пресупозиція	Експліцитна інформація

2. Мовленнєві способи актуалізації уваги реципієнтів

Лексичні	Семантичні	Синтаксичні

3. Способи самопрезентації мовця

Емоційний стан	Світоглядні позиції

4. Варіанти опозицій

ідеологічні	географічні	історичні	національні

5. Найчастотніші лексеми

іменники	прикметники	дієслова	прислівники	займенники

Kennedy: Germans have earned the right to be free

Berliners are marking the 40th anniversary of former US president John F Kennedy's "Ich bin ein Berliner" speech.

The speech was perhaps the most famous single moment of the Cold War.

More than a million West Berliners had gathered to hear the US president, and they responded with a great roar of approval.

I am proud to come to this city as the guest of your distinguished Mayor, who has symbolised throughout the world the fighting spirit of West Berlin.

And I am proud to visit the Federal Republic with your distinguished chancellor who for so many years has committed Germany to democracy and freedom and

progress, and to come here in the company of my fellow American, General Clay, who has been in this city during its great moments of crisis and will come again if ever needed.

Two thousand years ago the proudest boast was "civis Romanus sum". Today, in the world of freedom, the proudest boast is "Ich bin ein Berliner".

I appreciate my interpreter translating my German!

There are many people in the world who really don't understand, or say they don't, what is the great issue between the free world and the Communist world. Let them come to Berlin.

There are some who say that Communism is the wave of the future. Let them come to Berlin.

And there are some who say in Europe and elsewhere we can work with the Communists. Let them come to Berlin.

And there are even a few who say that it is true that Communism is an evil system, but it permits us to make economic progress. Lass' sie nach Berlin kommen. Let them come to Berlin.

Freedom has many difficulties and democracy is not perfect, but we have never had to put a wall up to keep our people in, to prevent them from leaving us.

I want to say, on behalf of my countrymen, who live many miles away on the other side of the Atlantic, who are far distant from you, that they take the greatest pride that they have been able to share with you, even from a distance, the story of the last 18 years.

I know of no town, no city, that has been besieged for 18 years that still lives with the vitality and the force, and the hope and the determination of the city of West Berlin.

While the wall is the most obvious and vivid demonstration of the failures of the Communist system, for all the world to see, we take no satisfaction in it, for it is, as your mayor has said, an offence not only against history but an offense against humanity, separating families, dividing husbands and wives and brothers and sisters, and dividing a people who wish to be joined together.

What is true of this city is true of Germany - real, lasting peace in Europe can never be assured as long as one German out of four is denied the elementary right of free men, and that is to make a free choice.

In 18 years of peace and good faith, this generation of Germans has earned the right to be free, including the right to unite their families and their nation in lasting peace, with good will to all people.

You live in a defended island of freedom, but your life is part of the main.

So let me ask you as I close, to lift your eyes beyond the dangers of today, to the hopes of tomorrow, beyond the freedom merely of this city of Berlin, or your country of Germany, to the advance of freedom everywhere, beyond the wall to the day of peace with justice, beyond yourselves and ourselves to all mankind.

Freedom is indivisible, and when one man is enslaved, all are not free.

When all are free, then we can look forward to that day when this city will be joined as one and this country and this great continent of Europe in a peaceful and hopeful globe.

When that day finally comes, as it will, the people of West Berlin can take sober satisfaction in the fact that they were in the front lines for almost two decades.

All free men, wherever they may live, are citizens of Berlin, and, therefore, as a free man, I take pride in the words "Ich bin ein Berliner".

Тема 10. Дискурс-аналіз промови Емми Уотсон «He for She».

Аналізуючи промову, заповніть таблиці

1. Світ Я, світ МИ, світ ВОНИ

МИ	Я	ВОНИ

2. Варіанти імпліцитної та експліцитної інформації

Імпліцитна	Експліцитна

3. Способи актуалізації уваги до проблеми промови

Приклади з власного життя	Приклади з життя відомих людей	Згадки про загальні проблеми людства

4. Найчастотніші лексеми

іменники	прикметники	дієслова	прислівники	займенники

I am reaching out to you because we need your help. We want to end gender inequality and to do this we need everyone involved. This is the first campaign of its kind at the U.N. We want to try and galvanize as many men and boys as possible to be advocates for change and we don't just want to talk about it. We want to try and make sure that it's tangible.

I was appointed as goodwill ambassador for U.N. Women six months ago, and the more I've spoken about feminism the more I have realized that fighting for women's rights has too often become synonymous with man hating. If there is one thing I know for certain it is that this has to stop. For the record, feminism by definition is the belief that men and women should have equal rights and opportunities. It is the theory of the political, economic and social equality of the sexes.

I started questioning gender based assumptions a long time ago. When I was eight, I was confused for being called bossy because I wanted to direct the plays that we would put on for our parents, but the boys were not. When I was 14, I started to be sexualized by certain elements of the media. When at 15, my girlfriends started dropping out of their beloved sports teams because they didn't want to appear muscly. When at 18, my male friends were unable to express their feelings, I decided that I was a feminist, and this seemed uncomplicated to me but my recent research has shown me that feminism has become an unpopular word. Women are choosing not to identify as feminists. Apparently, I am among the ranks of women whose expressions are seen as too strong, too aggressive, isolating and anti-men, unattractive even. Why has the word become such an uncomfortable one?

I am from Britain, and I think it is right that I am paid the same as my male counterparts. I think it is right that I should be able to make decisions about my own

body. I think it is right that women be involved on my behalf in the policies and the decisions that will effect my life. I think it is right that socially I am afforded the same respect as men, but sadly, I can say that there is no one country in the world where all women can expect to receive these rights. No country in the world can yet say that they have achieved gender equality.

These rights I consider to be human rights, but I am one of lucky ones. My life is a sheer privilege because my parents didn't love me less because I was born a daughter. My school did not limit me because I was a girl. My mentors didn't assume that I would go less far because I might give birth to a child one day. These influences were the gender inequality ambassadors that made me who I am today. They may not know it, but they are the inadvertent feminists who are changing the world today. We need more of those, and if you still hate the word, it is not the word that is important, it's the idea and the ambition behind it because not all women have received the same rights that I have. In fact, statistically, very few have been.

In 1997, Hillary Clinton made a famous speech in Beijing about women's rights. Sadly, many of the things that she wanted to change are still true today, but what stood out for me the most was that less than 30 percent of the audience were male. How can we effect change in the world when only half of it is invited or feel welcomed to participate in the conversation? Men, I would like to take this opportunity to extend your formal invitation.

Gender equality is your issue too. Because to date, I've seen my father's role as a parent being valued less by society despite my needing his presence as a child as much as my mother's. I've seen young men suffering from mental illness, unable to ask for help for fear it would make them less of a man or less of a man. In fact, in the UK, suicide is the biggest killer of men between 20 to 49, eclipsing road accidents, cancer and coronary heart disease. I've seen men made fragile and insecure by a distorted sense of what constitutes male success. Men don't have the benefits of equality either.

We don't often talk about men being imprisoned by gender stereotypes, but I can see that they are and that when they are free, things will change for women as a natural consequence. If men don't have to be aggressive in order to be accepted, women won't

feel compelled to be submissive. If men don't have to control, women won't have to be controlled. Both men and women should feel free to be sensitive. Both men and women should feel free to be strong.

It is time that we all perceive gender on a spectrum instead of two sets of opposing ideals. If we stop defining each other by what we are not and start defining ourselves by who we are, we can all be freer, and this is what HeForShe is about. It's about freedom. I want men to take up this mantle so that their daughters, sisters and mothers can be free from prejudice, but also so that their sons have permission to be vulnerable and human too, reclaim those parts of themselves they abandoned and in doing so be a more true and complete version of themselves.

You might be thinking, who is this "Harry Potter" girl? What is she doing speaking at the U.N.? And, it's a really good question. I've been asking myself the same thing. All I know is that I care about this problem, and I want to make it better and having seen what I've seen and given the chance, I feel it is my responsibility to say something.

Statesman Edmund Burke said, "All that is needed for the forces of evil to triumph is for good men and women to do nothing." In my nervousness for this speech, and in my moments of doubt, I've told myself firmly, if not me, who? If not now, when? If you have similar doubts when opportunities are presented to you, I hope that those words will be helpful because the reality is that if we do nothing, it will take 75 years, or for me to be nearly a hundred before women can expect to be paid the same as men for the same work.

Fifteen point five million girls will be married in the next 16 years as children, and at current rates, it won't be until 2086 before all rural African girls can have a secondary education. If you believe in equality, you might be one of those inadvertent feminists that I spoke of earlier, and, for this, I applaud you. We are struggling for a uniting word, but the good news is that we have a uniting movement. It is called HeForShe.

I am inviting you to step forward to be seen and to ask yourself, if not me, who? If not now, when? Thank you very, very much.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Врабель Томаш. СЛОВОТВОРЧА ПРАГМАТИКА У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ. ЗУІ ім. Ф.Ракоці II – ТОВ «РІК-У» Берегове–Ужгород 2020. 236 с.
2. Мальцева В. В. Полідискурсивність як феномен конституювання художнього тексту (на матеріалі сучасної російської прози): Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Харків, 2020. 225 с.
3. Томчаковська Ю.О. ДИСКУРСОЛОГІЯ: НАПРЯМИ І ЗАВДАННЯ (теоретичний огляд). *Записки з романо-германської філології*. Випуск 1 (46). 2021. [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2021.1\(46\)](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2021.1(46))
4. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія. Київ, 2022. 392 с.
5. Шевченко І. С. Мішель Фуко і дискурсивна парадигма в лінгвістиці. *Вісник Київського нац. лінгв. ун-ту. Серія Філологія*. Київ, 2020. Т. 12, № 1. С. 44–49.

Навчальне видання

Москаленко Наталія Олександрівна

ТЕОРІЯ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ: УМОВИ УСПІШНОГО ДИСКУРСУ

Матеріали до семінарських занять

для здобувачів ступеня магістра освітньо-професійної програми
«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
зі спеціальності 035 Філологія

Видано в авторській редакції.

Електронний ресурс.
Підписано до видання 02.09.2024 Авт. арк. 1,5.

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19.